

Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Датум:

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Орган који је именовео Комисију:</p> <p>Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду, на седници одржаној 03.12.2014., године донело је Одлуку (бр.3058/1) о образовању Комисије за преглед и оцену докторске дисертације, коју је Маријана Продановић, мастер, предала под насловом „Контрастивна анализа средстава за ублажавање говорних чинова који угрожавају образ саговорника у енглеском и српском језику“.</p> <p>2. Састав Комисије (име и презиме сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назив факултета/установе у којој је члан Комисије запослен):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. др Ивана Трбојевић-Милошевић, доцент (2010), Филолошки факултет, Београд 2. др Весна Половина, редовни професор (), Филолошки факултет, Београд 3. др Зорка Кашић, редовни професор (), Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Београд
II – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Маријана, Миленко, Продановић 2. Рођена 5. октобра 1988. године у Зворнику (Република Српска, БиХ)

3. 2012. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду одбранила је мастер рад под називом “Cross Cultural Politeness: Comparison of English and Serbian Requests”
4. Научна област: англистика, лингвистичка прагматика

III – БИОГРАФИЈА И БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Маријана (Миленко) Продановић је рођена у Зворнику, Република Српска, Босна и Херцеговина, 5. октобра 1988. године. У Малом Зворнику (Република Србија) завршава Основну школу. Потом уписује „Карловачку гимназију“, у Сремским Карловцима, смер живи језици-енглески језик. За време средњошколског образовања била је редовни учесник семинара у Истраживачкој станици Петница, као и члан и такмичар Регионалног центра за таленте Сремски Карловци. Године 2007. уписује Филолошки факултет Универзитета у Београду, катедра за Англистику. Студије завршава у јуну 2011. године. У октобру исте године (2011.) уписује студије другог циклуса (мастер), на Филолошком факултету Универзитета у Београду, у оквиру модула: Језик, култура, књижевност. У јуну 2012. године завршава мастер студије, да би, у октобру 2012. уписала студије трећег степена (докторске студије) на Филолошком факултету Универзитета у Београду, модул: Језик. Из домена науке о језику, њена интересовања на првом месту обухватају: лингвистичку прагматику, са посебним освртом на међукултурну прагматику, а посебно теорију говорних чинова, те феномен учтивости; међуоднос прагматике и когнитивне лингвистике; анализу дискурса; синтаксу, са нагласком на контрастивној анализи двају језика, енглеског и српског.

Запослена је на факултетима Универзитета Сингидунум, Београд, Србија, као и на Филолошком факултету Универзитета Синергија, у Бијелини, Република Српска, БиХ.

Списак радова чији је кандидат аутор:

- М. Prodanović, **Requesting and Politeness in Serbian and English**, Srpski jezik, str. 633-640, 2013.

- M. Prodanović, **Request Realization Patterns: Cross-Cultural Study**. Going against the Grain. Conference Proceedings. May, 2013. (у штампани)
- M. Prodanović, **Conceptual Metonymy in the Speech Act of Request**, Journal of Language and Cultural Education, pp. 129-140, Jan, 2014.
- M. Prodanović, **Metonymies within Indirect Speech Acts: the Case of Complaining and Apologising**, Linguistics, Culture and Identity in Foreign Language Education. Conference Proceedings, pp. 1223-1231, May, 2014.
- M. Prodanović, **Illocution & Modality: The Case of the Imperative in English & Serbian**, Journal of Language and Cultural Education, pp. 251-260, May, 2014.
- M. Prodanović, **A Delicate Mechanism of Politeness as a Strong Soft Skill**. The IUP Journal of Soft Skills. November, 2014. (у штампани).
- M. Prodanović, S. Adamović, **The Application of Information Analysis in Forensic Linguistics**. XV Sinergija Međunarodni naučni skup. Zbornik radova. Decembar 2014. (у штампани).

IV – НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Контрастивна анализа средстава за ублажавање говорних чинова који угрожавају образ саговорника у енглеском и српском језику

V – ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мастера Маријане Продановић, у обиму од 283 странице (са Библиографијом) , састоји се од следећих делова:

Апстракт на српском и енглеском језику;

Садржај;

1. *Методологија истраживања* (стр. 1-5) – У овом делу дисертације дефинисани су предмет, циљ и хипотезе истраживања, као и методолошки приступ истраживању, те организација рада;

2. *Теоријска подлога истраживања* (стр. 6-58) – У овом делу рада кандидаткиња је дала преглед главних прагматичких теорија на којима је изградила свој аналитички апарат за обављено истраживање: теорија образа и особености образа као теоријског конструкта, односно представе о себи, као и потреба да се, с једне стране, сачува интегритет и индивидуалност, а с друге, да се буде прихваћен, поштован и вољен од других; теорија говорних чинова као исказа којима се постиже одређено дејство на саговорника у говорним догађајима.

У овом делу дисертације кандидаткиња разматра особености комуникације која се одвија у оквиру граница учтивости и посебно се фокусира на оне исказе који служе за ублажавање претње образу саговорника, узимајући у обзир њихове одлике као што су дужина изговореног исказа, усмереност говорног чина, индиректност насупрот директности говорног чина, феномен ограђивања у комуникацији и врсте ограђивања. Потом, кандидаткиња представља могућу таксономију средстава која се на језичком нивоу јављају као мање или више уобичајена прагматикализована и лексикализована средства за ублажавање говорних чинова који угрожавају образ саговорника, као што су: тип независне предикатске реченице, глаголски начин, кондиционалност и модалност, лексичка средства, појмовна метонимија, појмовна метафора, метафтонимија, улазећи тако и у домен теорије прототипа и когнитивне прагматике. Следи краћи преглед ранијих истраживања, посебно оних која су се бавила говорним чином захтева, говорним чином извињења, говорним чином жалбе те говорним чином захваљивања;

3. *Резултати истраживања и дискусија* (стр. 59-258) – У овом делу дисертације кандидаткиња да је податке о испитаницима који су узели уешћа у истраживању (150 испитаника, 50 испитаника чији је матерњи језик британска варијанта енглеског језика, 50 испитаника који су изворни говорници америчке варијанте енглеског језика и 50 испитаника који су изворни говорници српског језика. Иако је међу испитаницима било и мушкараца и жена, параметар 'пол' није узиман у обзир у истраживању, већ испитивана популација представља узорак одраслих,

образованих говорника ова два језика.

Даље, докторанткиња представља инструмент којим је дошла до корпуса језичког материјала за истраживање, а то је тест допуне дискурса. Следе термилошка разјашњења и објашњења кључних појмова ове дисертације, као и детаљно дефинисана листа параметара који су у истраживању узети у обзир, а на основу којих ће кандидаткиња спровести темељну контрастивну (квантитативну и квалитативну) анализу средстава за ублажавање говорних чинова којима се угрожава образ саговорник; следи дискусија резултата анализе укрштања следећих параметара у истраживању, а то су: дужина изговореног исказа у српском и обе варијанте енглеског језика и то у говорним чиновима захтева, извињења, жалбеи захваљивања; усмереност говорног чина у српском и обе варијанте енглеског језика на узорку свих наведених говорних чинова; употребљене стратегије (ин)директности у српском језику у истраживаним говорним чиновима у српском и обе варијанте енглеског језика; употребљени тип независне предикатске реченице у српском језику и обе варијанте енглеског језика; глаголски начин, кондиционалност и модалност српском језику и обе варијанте енглеског језика. Лексичка средства употребљена у свим говорним чиновима у српском језику и обе варијанте енглеског језика; лексичка средства употребљена у чиновима на српском и оба варијанте енглеског језика; појмовна метафора, метонимија и метафтонимија у говорним чиновима на српском и обе варијанте енглеског језика;

4. *Закључна разматрања* (стр. 259-265) – У овом делу кандидаткиња рекапитулира и синтетизује дискусију и резултате анализе, коментарише резултате у односу на почетне хипотезе дисертације (које се односе на дужину и усмереност говорних чинова у истраживању, као и на обим прагматичких, граматичких и лексичких средстава за ублажавање илокуционе силе говорних чинова који угрожавају образ) указујући на перспективу и значај оваквих интеркултуралних прагматичких истраживања.
5. *Литература* (стр. 266-279) ; броји 172 јединице новије (и најновије) литературе из области прагматике говорних чинова, контрастивне лингвистике и социолингвистике.

VI – ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Већ избор области и предмет истраживања ове дисертације сами по себи представљају вредност у оквирима науке о језику и око језика, јер су прагматичка, а посебно контрастивна прагматичка истраживања релативно нова не само у српској англистици, већ и добрано ван њених граница. Хипотезе од којих кандидаткиња полази у свом истраживању представљају одраз, могло би се рећи, неких социокултурних ставова који су толико дуго присутни да су стекли статус стереотипа, а кандидаткиња Маријана Продановић их проверава егзактним, прецизним и доследним методолошким поступком и доказује или, пак, у неким случајевима оспорава њихову валидност.
2. Други део рада, *Теоријска подлога и истраживања*, даје одличну синтезу водећих прагматичких теорија у домену учтивости и говорних чинова, као и феномена ограђивања, с обзиром да се стратегије ублажавања говорних чинова могу ту сврстати.
3. Централни део рада, наобимнији и највреднији део ове дисертације има три стожера: опис средстава за ублажавање говорних чинова по параметрима (дужина исказа, усмереност исказа, директност и индиректност чинова као стратегије у комуникацији) као и по типу структуре исказа (граматичке, лексичке и појмовне), потом по језицима (српски и две варијанте енглеског језика) и коначно следи контрастирање по свим појединачним параметрима описа.

VII – СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

- - M. Prodanović, **Conceptual Metonymy in the Speech Act of Request**, Journal of Language and Cultural Education, pp. 129-140, Jan, 2014.
- M. Prodanović, **Metonymies within Indirect Speech Acts: the Case of Complaining and Apologising**, Linguistics, Culture and Identity in Foreign Language Education. Conference Proceedings, pp. 1223-1231, May, 2014.
- M. Prodanović, **Illocution & Modality: The Case of the Imperative in English & Serbian**, Journal of Language and Cultural Education, pp. 251-260, May, 2014.
- M. Prodanović, **A Delicate Mechanism of Politeness as a Strong Soft Skill**. The IUP Journal of Soft Skills. November, 2014. (у штампани).

VIII – ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

1. Сумирањем резултата истраживања, а у односу на постављене хипотезе, кандидаткиња је дошла до закључка да су хипотезе потврђене у једном делу, и то преваходно у оном које се тичу дужине исказа за ублажавање говорних чинова који угрожавају образ . Искази говорника српског језика краћи су од говорника британске и америчке варијанте енглеског језика , с тиме што су искази говорника америчке варијанте најдужи, нарочито када се ради о говорним чиновима који поседују потенцијал да угрозе образ слушаоца (захтев и жалба). Што се усмерености говорног чина тиче, претпоставка да ће се показати разлика у усмерености између исказа у српском и енглеском није потврђена, напротив, резултати указују на сличност између два језика. По параметру (ин)директности говорних чинова, резултати донекле потврђују склоност говорника српског језика ка израженијој директности, али разлике се нису показале толико упадљивим колико је кандидаткиња очекивала на почетку истраживања. Када је реч о употреби граматичких и лексичких средстава, као и когнитивних стратегија, два језика показују изузетно висок степен сличности. Коначно, говорећи о потенцијалу и перспективи истраживања

попут овога које је кандидаткиња спровела у оквиру своје дисертације, она указује на различите могућности моделирања анализе и обраде корпуса (посматрање реализације ових говорних чинова међу популацијом различитих старосних доби, утицај родних разлика на изражавање исказа којима се ублажава потенцијално угрожавање образа саговорника и говорника, итд.) , као и на значај и могућност примене резултата оваквих истраживања у настави страних језика.

IX – ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

У својој докторској дисертацији Маријана Продановић показала је изузетну зрелост на неколико планова: већ избор предмета истраживања у домену контрастивне и интеркултуралне прагматике, ову тезу ставља у ред оригиналних научних истраживања у нашој средини и шире; еkleктичан модел контрастивне анализе примењене у овом раду захтевао је подробно бављење и дубоко разумевање теоријских приступа на које се истраживање наслања, а систематичност и доследна организација овог рада, како у делу анализе, тако и синтезе резултата чине га посебно вредним.

X – ПРЕДЛОГ

На основу детаљне анализе рада, Комисија је оценила да истраживање и рад Маријане Продановић под насловом **„Контрастивна анализа средстава за ублажавање говорних чинова који угрожавају образ саговорника у енглеском и српском језику“** у пуној мери задовољава критеријуме и захтеве докторске дисертације као самосталног научног доприноса науци о језику и предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета

Универзитета у Београду да **прихвати** Извештај о прегледу и оцени ове докторске дисертације, да га **упути Већу друштвено-хуманистичких наука** Универзитета у Београду на сагласност и да кандидаткињу Маријану Продановић позове на усмену јавну одбрану.

У Београду, 13.02.2015.

Потписи чланова Комисије:

1. Доц. др Ивана Трбојевић-Милошевић,
Филолошки факултет, Београд
- 2.
3. Проф.др Весна Половина, Филолошки факултет,
Београд
3. Проф. др Зорка Кашић, Факултет за
специјалну едукацију и рехабилитацију, Београд